

CO PÍŠÍ JINDE

Magazín Hospodářských novin přinesl rozhovor redaktorky **Nadi Klevisové** s architektem **Davidem Vávrou**, který je znám nejen jako představitel divadla Sklep, ale především jako architekt a vášnivý propagátor architektury (např. televizní seriál Šumná města). Z rozhovoru jsme vybrali:

Z řady divadel, restaurací a rodinných domů, jež jste navrhoval, vybočuje Muzeum voskových figurín na Karlstejně. Čím vás zaujalo?

Ovlivnila mě návštěva muzea Madame Tussaudové. Dokud to nezažijete, myslíte si jako podezřívavý intelektuál, že takové muzeum musí být nějaký nesmysl. Stejně jako byste odsoudili Disneyland. Ale kdo byl v americkém Disneylandu, ten ví, že je to jedinečná zábava, která vás okouzlí. A stejné je to v muzeu voskových figurín. Můžete se tam setkat s obdivovanou i nenáviděnou osobou a vést s ní vnitřní dialog. V Londýně jsem například viděl, jak se nějaká Židovka upřeně dívá do tváře Jásira Arafata. Taková konfrontace v sobě má sílu. Díváte se, a najednou tenký led mezi tím, kdo je živý a kdo mrtvý, začíná být labilní. Ty postavy jsou totiž tak neuvěřitelně živé a lidé u nich tak neskutečně strnulí, že splývají v jednu hmotu. V něčem jako by to přesahovalo hranici smrti, se kterou neumíme každodenně počítat, protože žijeme teď ... hned ...

Z vás má ale člověk pocit, že žijete intenzivně přítomným okamžikem.

No, nevím. Určitě si ale uvědomuji pomíjivost a lidskou bezmocnost, až směšnost. Člověk se svými omezenými silami je směšný.

Jak jste daleko s projektem katolického kostela v Třemošnici?

Pozemek je vysvěcený, je stavební povolení, ale nejsou peníze na stavbu.

Jak jste se, sám protestant, vyrovnal s katolickou zálibou v určité zdobnosti?

Kostel v Třemošnici je svým způsobem jednoduchý, ale to, co tam nahrazuje zákruty barokních štuk, je světlo. Je to symbolický zdroj energie, perso-

nifikace Boží přítomnosti. Nahoře je velký světelný kříž, v bocích Křížová cesta a také cesta Vzkříšení, aby tam nebylo jen to utrpení. Barevná skla dodávají kostelu proměnlivost, zdobnost, dekor, ale bude to zdobnost prchavá, závislá jen na tom, jestli vyjde slunce nebo ne. Večer bude zase vnitřní světlo toho prostoru vyzařovat energii do okolí. Když člověk, který žil v evangelickém, hodně puritánském prostředí, navštíví Izrael nebo Řím, připadají mu tamější starokřesťanské stavby krásné. Proč nedat na oslavu své víry to nejlepší, co mám? Takže určitou zdobnost bych nezavrhoval.

Ani barokní zdobnost?

Ani tu ne. Doba tmářství, kdy byli moji protestantští bratři v Kristu mučeni, ke mně paradoxně promlouvá ve vizionářství Santiniho.

Je něco, do čeho byste jako architekt nikdy nešel?

Člověk by myslím neměl jít do projektů, které vědomě přinášejí zmar. Nerad bych určitě projektoval koncentrační tábor.

Myslela jsem na vězení.

Vězení? Ale proč ne? To je přece strašně krásný, přímo úchvatný úkol. Tam jsou lidé, kteří se zmýlili, a každý, kdo se zmýlil, musí hledat novou cestu. Vězení má šanci stát se osvěžujícím prostorem, protože řada lidí tam může dojít k novému směru v životě. Je to jako škola: musí tam být přísnost, výchova a něha.

Někdy mám pocit, že architektury nejvíc ničí, když jim lidé kazí dům tím, že se do něj nastěhují a začnou tam žít. Lou Fanánek Hagen se právě přiznal, že vám zničil projekt domu v Jevanech, když nerealizoval elegantní centrální schodiště. Vám to nevadí?

Já jsem v tomhle liberální. Ani brutální zásahy do mých představ mi nakonec nevadí, protože jsou lidské. Někdy se naprdnu, ale pak si řeknu, že to je názor bytí někoho jiného. Architektura nemůže být sterilní, muzeální záležitostí. Staveb, které by měly

zůstat sterilní, není v Čechách moc, možná tak jedna za rok. Ted' najednou všechno chráníme, ale nemůžeme přece žít jako v muzeu. I když na druhou stranu: chuť peněz ničit, rvát a vydojit historii je obrovská, a chránit se tedy musí. Neznamená to ale, že by společnost neměla svobodu podepsat se do podoby města. Proto říkám, že panorama Hradčan není hotové.

Když jsme u panoramatu Hradčan, pomohlo vám členství v Bémově expertní komisi architektů pochopit, proč by Kaplického knihovna neměla stát na Letné?

Z té komise jsem vystoupil. Její členové se totiž zavázali mlčenlivostí, aby nezaujímali jiné stanovisko ke knihovně než komise. Protože hodně cestuji s *Šumnými městy* a mám přednášky, zdálo se mi, že bude lepší, když budu moci říkat lidem svůj subjektivní názor. S architektky ve skupině sdílím téměř totožný pohled, takže moje vystoupení poměr sil nezvrátilo. Na druhé straně není dobré, že když se objeví problém, vznikají ex post nějaké komise, na které se přelege zodpovědnost za to, co se stalo špatně. Komise měla být na začátku, ne na konci.

Překvapilo mě, když jsem si v Respektu přečetla, že se vám problém ztrácí v byrokratické mlze. Opravdu netušíte skutečný důvod nechuti města stavět?

Ne. Co je v pozadí nikdo nerozklíčuje. Je to průnik neznalostí, osobních zájmů, lobbistických tlaků, lidské ješitnosti a dalších faktorů.

Když slyším název hnutí Zachraňme Letnou, napadá mě otázka, jak by podle vás vypadala dobře zachráněná Letná.

Stála by tam Národní knihovna a prostor mezi ní a Ministerstvem vnitra by byl zaplněn současnými domy, které by nabízely jinou formu kultury než obchodní střediska. Zbytek pláně by byl volný. Na Letné by zůstala Sparta, protože mi přijde, že to je z hlediska architektury cenná stavba. Zbořit Spartu a stavět na Letné národní stadion je nesmysl. Nikde ve světě

se nestavějí národní stadiony v centru, protože přinášejí velký nárůst dopravy. Budují se na křižovatkách dálnic, aby fanoušci, kteří přijíždějí z jiných míst, mohli v pohodě zaparkovat.

Nejste už z těch tahanic kolem knihovny unaven?

Cením si zájmu lidí. Dříve se v diskusích ptali na Tančící dům, dnes se ptají na knihovnu a podle ní se vymezují vůči moderní architektuře. Je nesmírným překvapením, že se veřejnost s tak kontroverzní stavbou ztotožnila víc než z šedesáti procent. Spekuluje se, že za to zčásti může televizní seriál *Chobotničky*. Díky němu se prý lidem zakódovala chobotnice jako něco pozitivního. Pokud má Praha ambice být olympijským městem, nesmí se bát stavět daleko radikálnější stavby. Když tu knihovna stát nebude, bude to zmařená šance ukázat, že tahle pragmatická společnost dokáže postavit něco, co přesahuje horizont pravoúhlé ekonomiky.

Také vás štvě Palác kultury na Pankráci, jako tolik jiných lidí?

Domy kultury jsou stavby bez charakteru, není se u nich čeho chytit. Na „Pakul“ jsem si ale už zvykl jako na relikvitu doby. Myslím, že jsou daleko horší baráky, jež onu dobu připomínají mnohem citelněji. Na knihovnu bych ho ale rozhodně nepředělával.

Máte ateliér na Kostnickém náměstí na pražském Žižkově. Ten kout mi připomíná atmosféru Montmartre. Jak se podle vás hodí na původně dělnický Žižkov novinky ve stylu uzavřeného areálu luxusního bydlení?

Praha se stala ve svých historických hranicích turistickým ghettem. V osmáctém století žil na území staré Prahy dvojnásobek lidí než dnes. To je důkaz, jak se z ní život pomalu vytrácí. Naproti tomu Žižkov, Smíchov, Karlín, Nusle, možná i Letná a Dejvice, se staly místem, kde život vzniká. Nedráždí mě, pokud má podoby od úrovně čtvrté cenové skupiny po bohatá sídla. Žižkov je místem největších kontrastů. Můžete tam dostat kudlu do zad, stejně jako potkat nejbohatšího člověka. Ten kontrast je dobrý.

Neděsí vás, jakým tempem vyrůstají v polích kolem Prahy obrovské skladové haly? Prorokoval jste přece, že se ještě dožijeme toho, až se podobné stavby budou bourat.

Banálnost té krabice od bot je dána obsahem, takže mě vlastně tolik nenudí. Horší je, že se těmi halami porušilo měřítko. Odjakživa byla města velká uprostřed a směrem k okrajům jejich měřítko klesalo. Teď je člověk napřed v centru povznesen velikostí, která k okraji klesá, a pak je šokován, jak to jde zase nahoru. Spíš mě ale rozčiluje, že se staví na zelené louce, zabírá se zemědělská půda. Tvarově mě víc dráždí satelitní města. Jsou to přece místa určená k životu. Když ale postavíme celé město najednou jako zakázku vypočítanou na výdělek, nemůže plnit funkce, jež plní každé přirozené vzniklé sídlo.

Neztrácíte naději, že by se ty haly ještě někdy demontovaly, když jejich výstavba představuje tak silný trend?

Už jsem si na ně zvykl. Je ale pravda, že se rozrůstají jako rakovina. Myslím, že například Praha a Plzeň se nakonec propojí v podobě jednoho skladového osazení.

Vlám Jan Van Geet, který staví v Česku skladové haly ve velkém, si nedávno stěžoval, že to má čím dál těžší, protože se lidé víc než dřív zajímají, vedle čeho budou žít, a protestují.

Ale lidé prostě většinou do těch obchodů chodí, tak co s tím naděláte? A pokud jde o bojování, myslím, že řvaní kvůli různým více či méně podstatným věcem je u nás dost silné. Ne vždycky má ale většina pravdu. Nejlepší forma vládnutí je osvěcený panovník. Jen musí být opravdu osvěcený.

Koho máte z dějin na mysli?

Karla IV., to je jasné.

Nechal jste se také slyšet, že se těšíte, až se budou bourat sídliště. Pokud se ale začnete do reakcí na tenhle výrok, zjistíte, že lidé by je nelikvidovali.

Jednou k tomu bourání stejně dojde. Ale uznávám, že to, co dnes vzniká, je možná ještě horší než klasická sídliště. Když jsou teď omítnutá a nehýří zrovna deseti barvami, tak docela ujdou. Nemám ale rád, když se k sídlištním

domům připojí dřevěné vchody, nahoru se nastaví ptačí budky a celé se to tváří jako krásno.

Myslíte si, že je tento typ dnešní „katalogové záplavy“ jen přechodným jevem?

Manažeři většinou chtějí dosáhnout okamžitého zisku, a proto je nezajímají prostory, které budou vydělávat za deset let. Pracoval jsem na řadě projektů, které měly snahu řešit urbanismus jako celek – s různými typy sociálního bydlení, s různým poměrem zeleně vůči zastavěné ploše. Hledaly například, jak zkombinovat bydlení pro seniory s bydlením pro malé děti, aby sdíleli společný prostor, protože se potřebují a společnost na ně nemá čas. Nebo nabízely zajímavý systém splácení domů: rozdělily je do dvou částí, z nichž jedna tvořila uliční fasádu a druhá, podobně jako u gotických parcel, fasádu zadní. V té měla být dílna a domek s pronajimatelným bydlením. Majitel by pronajal tu menší část, a tak splácel úvěr. Je to složitý propletenec možností, jak stavět zajímavě. Ale protože by k tomu byla nutná obrovská organizace a peníze by se vrátily za delší dobu, nikdo se do realizace bohužel nepustil.

Budete se prý podílet na vnější podobě mistrovství světa v lyžování, které se uskuteční roku 2009 v Liberci. Čím?

Už před dvěma lety jsem začal pracovat na návrhu stupně vítězů před libereckou radnicí. Liberec mám rád jako město mezi dvěma pohorími, které má v sobě německou vertikálnítu, na niž navázal svou architekturou liberecký atelier Sial. Podoba stupně vítězů vychází z krajiny Libereckého kraje – je tu osten Ještědu, který se váže k vertikální liberecké radnici.

„Vaše“ města vám zřejmě naslouchají. V Moravské Třebové se například rozhodli, že napravit, co jste v Šumných městech kritizoval, tedy že změní prostor, který vznikl, když nechali zbourat gotické zdi v zadních traktech domů na náměstí. Setkáváte se s podobnou zpětnou vazbou často?

Jsou věci, o kterých se řadu let mluví, a my svým pořadem jen přispíváme příslovečnou kapkou. Díky tomu se váhy zhoupnou. Někdy pozitivně,

ale nedivil bych se, kdybychom jindy vyvolali takové vášně, že místní s problémem naopak naschvál nepohnou. Abychom jen během natáčení nevystřelovali osamělé šípy, založili jsme sdružení Šumná a bezbranná, které znovu poukazuje na ohrožené stavby. Vydali jsme kalendáře s fotografiemi pěti desítek staveb, o nichž si myslíme, že by zasloužily větší péči. Z toho vznikla výstava, která putuje po českých centrech ve světě. Když jsme ji připravovali, zjistili jsme, že polovina těch fotografií dnes už neplatí. Z větší části proto, že se s budovami něco dělá.

Jak snášíte, když architekti svou snahu o záchranu místa prohrají? Jako třeba když v Liberci nedokázali zachránit obchodní dům Ještěd?

Naši současné společnosti chybí úcta. Bourání obchodního domu Ještěd architektů Karla Hubáčka a Miroslava Masáka v Liberci mi přijde lidsky stejně brutální, jako když stojí v Praze na náměstí Jiří Suchý a žádá magistrát o dotace. Na druhou stranu dokážu bourání pochopit jako přirozenou obměnu města a chabou útěchou pro Jiřího Suchého může být, že až budou všichni aktéři dnešních vášní dávno v zapomnění, lidé u táboráku si budou stále zpívat *Krajčinu posedlou tmou*.

Čím to, že vypadáte jako z materiálu zvláště odolného proti stresu?

To je zdání. Každý v sobě řeší nějaké vnitřní problémy. Svět je nějak uspořádán a každého z nás tíží jeho stav. Ale protože člověk žije, je těch pozitivních víc než negativních. Stačí si jen uvědomit jejich poměr. Myslím, že Evropa prožívá šťastná období, zatímco svět už méně. Takže bychom si měli vážit toho, že máme všechno tak jednoduché. Že nám nejde o přežití.

[Hospodářské noviny, 31. 5. 2008; Magazin Víkend 22/08. Naďa Klevisová: David Vávra: Nerad bych projektoval koncentrační tábor, str. 10–13]

Česko řeší brownfieldy je název článku **Jiřího Kučery**, který seznamuje se záměrem vládní agentury CzechInvest, tak jak byl nastíněn na letošních brněnských stavebních veletrzích.

Brownfieldy zaujímají v České republice rozlohou téměř deset lipenských přehrad. Na jejich revitalizaci jsou pro příštích pět let připraveny až dvě miliardy korun ročně.

„Při regeneraci brownfieldů nesmí účast státního rozpočtu na náhradě nákladů přesáhnout 1500 korun za metr čtvereční pozemků průmyslové zóny,“ řekl Martin Gonda z odboru koordinace průmyslových zón CzechInvestu. Vynesení karty tohoto žhavého tématu současnosti v rámci Stavebních veletrhů 2008 na veletrhu financí a investic Urbis Invest jistě přinese zajímavý impulz v segmentu financování brownfields.

Přítom termín brownfields byl a je překládán různě. Hnědé pole je chápáno jako protipól zelené louky. Jde o chátrající průmyslové areály a zemědělské objekty, rozpadající se dělnické kolonie, nefunkční vojenská zařízení.

Stát v posledních letech finančně podporuje regeneraci nevyužívaných průmyslových, zemědělských, vojenských či důlních objektů. Za finanční podpory státu v Česku od roku 1998 vzniklo 2 959 hektarů průmyslových zón, mezi kterými je i 530 hektarů regenerovaných brownfieldů. Na roky 2007 až 2013 má Česko ve fondech EU na projekty podnikatelských nemovitostí a sanací starých ekologických zátěží k dispozici zhruba 14 miliard korun.

Cíl CzechInvestu je více než jasný – úspěšně revitalizované území. Cesta k tomu je dlouhá a drahá. Tematika brownfields se zdaleka netýká pouze prostor bývalých výrobních areálů.

V České republice se v současnosti nachází přes 10 000 brownfieldů. Jejich zmapováním v jednotlivých regionech se v rámci tzv. vyhledávací studie zabývá v posledních letech Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest.

Na základě této studie je k dispozici ucelená databáze, ze které jsou vybírány projekty pro regeneraci a rozvíjení dalších investičních příležitostí pro developery a investory. Jak vyplývá z výsledků, více než 50 procent brownfieldů není ekologicky zatíženo a přes 70 procent těchto lokalit je v soukromém vlastnictví.

Zástavba brownfieldů je během na dlouhou trať

Všeobecně je pod pojmem brownfield (hnědé pole) chápáno území, které by mohlo být zastavěno a v současnosti není využíváno vůbec nebo neefektivně. Často se vyznačují neprůhledným majetkovým uspořádáním, zdevastovanými výrobními budovami a přítomností starých ekologických zátěží, způsobených například skládováním odpadů nebo využíváním pro vojenské účely.

Podle odhadů si regenerace zmapovaných brownfieldů vyžádá kolem sto miliard korun a doba realizace potrvá nejméně dvacet let. Úsilí řešit opuštěné areály směřuje k jejich přestavbě, jejich využití a odklonu od stavění na zelené louce.

Cíle strategie CzechInvestu tvoří: řešení co největšího množství brownfieldů v Česku; socioekonomický rozvoj postižených regionů; učinit brownfieldy „atraktivnější“ než greenfieldy; vytvoření funkční komunikační platformy pro regeneraci brownfieldů, zachovat historickou, urbánní a sociální hodnotu lokalit; stanovit priority regenerace brownfieldů; stabilizovat potřebné zdroje.

Investoři mívají někdy deformované priority

V okolí českých měst začíná být nedostatek volných pozemků pro nová obchodní a komerční centra. Staveb na zelené louce tak ubývá. Cena volných pozemků vzrostla meziročně v průměru o 22 procent. Zájem proto roste o pozemky starých továrních hal a areálů, tzv. brownfieldy.

Na jedné straně pokračuje nebývalým tempem zábor půdy označované jako zelená louka (greenfields), na druhé straně roste počet pozemků označovaných jako brownfields. Zábor zemědělské půdy pokračuje dokonce takovým tempem, jež je srovnatelné s Německem – denně jde přibližně o 15–18 hektarů. Pokud vezmeme v úvahu podstatně menší rozlohu Česka, je to alarmující zjištění. To vše je důsledkem deformovaných priorit veřejného sektoru. Ledy se sice již hnuly, ale setrvačnost je značná. S nadsázkou lze říci, že z každé nově budované a s obrovskou slávou otevírané průmyslové zóny bude v budoucnu brownfield.

Za inspirací je možno vyrazit třeba do Brna

„Téma starých nevyužívaných továren, industriálních a jiných objektů je tématem globálním,“ říká Ing. Jiří Fajkus, generální ředitel evropské realitní skupiny Real Spektrum Group a dodává: „A proč se nedaří mnohé projekty uskutečnit? Je tomu tak nejen pro vysokou závažnost tohoto fenoménu postindustriální společnosti z hlediska ekonomického, sociálního, ekologického i urbanistického, ale i kvůli limitům nové rezidenční, komerční či průmyslové výstavby tzv. na zelené louce. Obvykle jsou zdůrazňována rizika kontaminace, vysokých rekonstrukčních nákladů a související infrastrukturalní a provozně-technická problematika znovuožívání brownfields spolu s legislativními a majetkoprávními aspekty participace veřejných a soukromých finančních zdrojů. Takže není divu, že reálná situace kolem brownfields u nás není zrovna nejrůžovější“.

Pojďme se podívat na konkrétní situaci v této oblasti v Brně, které svou průmyslovou tradicí tvoří učebnicový příklad vzniku problematiky brownfields a potřeby jejich revitalizace. V Brně vznikla po roce 1989 v souvislosti s restrukturalizací a útlumem tradičního strojírenského a textilního průmyslu řada brownfields. Jejich specifickým rysem je, že mnoho z nich nacházíme v blízkosti městského centra. Tím je do značné míry předurčen i způsob jejich znovuoživení a škála funkcí jejich budoucího využití. Jestliže např. v té části brněnského Zetoru, kterou jeho slovenský vlastník, společnost HTC, nebude potřebovat k dalšímu podnikání, lze vzhledem k perifernímu umístění pozemků počítat i s budoucími industriálními funkcemi (např. pro logistický park), pak centrální umístění některých bývalých textilek (bývalá Mosilana či Vlněna) vylučuje pokračování výroby a zužuje tak budoucí využitelnost na rezidenční, obchodní či kancelářskou funkci s nutným doplněním o společenské, kulturní a volnočasové aktivity.

Co s pozemky, jež opustila česká armáda?

Ministerstvo obrany od roku 2002 do loňska prodalo nebo zdarma pře-

vedlo na nové majitele celkem 1 347 nepotřebných objektů, jejichž hodnota činila zhruba 30 miliard korun. Velkou část tohoto majetku tvořila bývalá kasárna, která poměrně často skončila v rukách radnic příslušných měst. Ty čekalo řešení otázky, co s nimi. Někde si s tímto problémem již poradili a na místě bývalých vojenských objektů vyrůstají například byty, jinde noví majitelé kasáren stále poněkud tápou. Rovněž jihomoravská metropole, jak zaznělo na Stavebních veletrzích, se potýká s vyřešením otázky, co bude s bývalými kasárnami poblíž centra Brna. Do loňska se zde natáčely Četnické humoresky, nyní se zde začnou stavět byty, kanceláře a obchody. Původní stavby už jsou zdemolované a ještě letos místo nich začne firma Kliminvest stavět soubor Novus. Kasárna ve Slatině využije město pro průmyslově-komerční areál. Také v západočeské Sušici, kde město pět let plánovalo průmyslovou zónu, nahradí bývalé vojenské objekty byty. Na devíti hektarech bývalých kasáren jich tam má vzniknout téměř stovka.

[Hospodářské noviny, 24. 4. 2008]

Informaci o dalším svazku ročenek české architektury podává v článku s názvem **Osmá ročenka architektury** architekt **Pavel Halík**.

Jaké to jsou vlastnosti, kvality, které jsou ve své specifičnosti rozpoznatelné ve srovnání s trendy současné evropské architektonické tvorby, a dále: existuje zde něco, v čem bychom v rozpětí posledních osmi let mohli rozpoznat něco jako vývojovou linii, ne-li formování nových architektonických a estetických trendů? Na to je dost obtížné odpovědět, protože přes řadu inovací, změn, pozměňujících vzhled mnoha staveb – například kovové nebo dřevěné obklady staveb, gabionové kamenné stěny apod. – se zdá, že proces nezasahuje podstatně vlastnosti některých stavebních druhů, jejich konfiguraci, půdorysná řešení, jako je tomu třeba u administrativních budov nebo obytných staveb.

Současná světová architektura je velmi mozaikovitá, existuje v ní množství ohnisek (zpravidla velkých architekto-

nických firem s významnými jmény), ta však nevytvářejí homogenní proud – vezměme high-tech s jeho skulpturalistními sklony (Gehry, Hadid, Coop Himmelblau aj.) a vedle něj minimalismus (Chipperfield, Pawson, u nás Šrámková, Lábus, Pleskot aj.). Tyto difference nemůžeme začlenit do jednotného vývojového proudu, ale do pestré mozaiky, v jejichž jednotlivých polích se často odehrávají radikální formální inovace, které jen okrajově zasahují ostatní pole architektury.

Podobná situace se odráží i v českém prostředí. S novými typologickými druhy se objevují i zcela nové formy, jak například svědčí budova nového terminálu letiště v Brně od architekta Petra Parolka, oceněná v loňské Grand prix architektury. Jde o rozměrnou halu plastické oválné formy, odpovídající jak funkčně, tak i symbolicky svému určení.

Zmíňme jiné dvě stavby, které tentokrát – každá jiným způsobem – využívají terénních valů: nákupní centrum Šestka v Praze-Ruzyni se svazitými travnatými boky, vytvořenými zeminou z výkopů (DNA architekti, cena v soutěži GPA) a Středisko ekologické výchovy v Horce n. Moravou u Olomouce (R. Brychta, A. Halíř, O. Hofmeister, P. Lešek, hlavní cena GPA 2007) ve tvaru kruhového segmentu, jehož zadní stěna je tvořena terénním valem, působícím jako by stavba vyrůstala z krajiny, byla její součástí.

Z velkých staveb stojí za pozornost pro citlivé vložení do krajinného prostředí rozsáhlá budova banky ČSOB v Praze-Radlicích od architekta Josefa Pleskota. Zde je třeba ocenit také management banky, který přijal a důsledně uplatnil koncept nikoli monumentální, ale přívětivé, organické architektury, což je ojedinělým příkladem svého druhu.

Letos tvoří významnou položku ročenky rodinné domy a vily. Je to téma, které i přes poměrnou kultivovanost jednotlivých vybraných příkladů vykazuje neobyčejnou rozmanitost, pokud jde o vnější vzhled, konfiguraci a dispoziční řešení staveb, i když se ve většině z nich uplatňuje v podstatě podobný přístup a podobná estetika co se týče úprav a zařízení interiérů.

Do architektonické podoby rodinných domů se výrazně promítá situace, na

niž musí reagovat, například umístění stavby na svahu s výhledem do krajiny na jedné straně, na druhé umístění na parcele v zastavěné oblasti, umožňující buď otevírání do prostoru nebo spíše vyžadující uzavírání, omezení na plochu zahrady, ohraničující danou stavbu od okolních, často cizorodých staveb, s nimiž se přesto musí rovněž nějakým způsobem vyrovnat. Za pozornost stojí několik příkladů. Rodinný dům, v němž kolem atria vystupuje od země zelená střeška (Lennox arch.), exkluzivní dům na pyramidálním soklu (J. Studený, M. Vojta), dřevěný dvojdom na svahu v Zadní Třebani (Š. Sodomková, M. Sodomka) aj. Dále najdeme v ročence několik velice zajímavých příkladů přestaveb existujících rodinných domů. Z nich uveďme: vilu na střeše přestavěného síla v Olomouci s galerií (S. Rozwátka, T. Pejpek), přestavbu a přístavbu rodinného domku v Říčanech (T. Novotný, T. Zmek) nebo v Luhačovicích (S. Sedláček) a přestavbu roubené chalupy na Českolipsku (J. Špaček). Jde o vesměs inteligentní řešení, která dokazují, jak je možné přehodnotit starší stavby pro nároky a vkus soudobého života.

Pak zde jsou příklady rekonstrukcí, jako např. hotel na Národní třídě v Praze (Chalupa architekti / d u m architekti), tovární budova ve Zlíně (P. Mudřík, P. Míček) nebo pozoruhodná přestavba továrny v Praze 7 ne kulturní centrum (T. Novotný, T. Zmek). Zrcadlová deska památníku obětím komunismu v Liberci (Sporadical) má připomínat potenciální nebezpečí totality. Na závěr uveďme „Sklad dřeva“, dřevěnou věž (M. Rajniš, J. Mach) sestavenou z opakovaných vrstev prken tak, že se z ní stává působivá architektura.

Zpracování letošní ročenky bylo svěřeno renomovanému architektu mladší generace Janu Šěpkovi, který provedl náročný výběr z mnoha staveb, osobně si ověřil jejich kvality a práci též opatřil předmluvou. Ročenku doplňuje seznam významných událostí, soutěží a ocenění, které se v průběhu minulého roku odehrály v oblasti české architektury.

[Lidové noviny, 27. 5. 2008. ŠEPKA, Jan. *Česká architektura 2006–2007*, nakladatelství Prostor - architektura, interiér, design; Praha: 2008, str. 244]

TISKOVÉ ZPRÁVY MINISTERSTVA PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Návrh Politiky územního rozvoje ČR 2008 k připomínkování

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR připravilo materiál „Návrh Politiky územního rozvoje ČR 2008“ a zvešlalo jej do vnějšího připomínkového řízení. Je možné k němu podávat připomínky i ze strany veřejnosti.

Politika územního rozvoje ČR 2008 je nástrojem územního plánování, který určuje požadavky a rámce pro konkretizaci ve stavebním zákoně (zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů) obecně uváděných úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech, zejména s ohledem na udržitelný rozvoj území. Účelem Politiky územního rozvoje ČR 2008 je zajistit koordinaci územně plánovací činnosti krajů a obcí, koordinaci odvětvových a meziodvětvových koncepcí, politik, strategií a dalších dokumentů ministerstev a jiných ústředních správních úřadů.

Na základě § 186 stavebního zákona a v souladu s usnesením vlády č. 561 ze dne 17. května 2006 má být v termínu do 31. prosince 2008 předložen vládě ČR ke schválení návrh Politiky územního rozvoje ČR 2008 a současně s ní i Zpráva o uplatňování Politiky územního rozvoje ČR 2006. Tato Politika územního rozvoje ČR 2006 byla pořízována jako resortní koncepce a byla schválena vládou ČR v roce 2006 výše zmíněným usnesením č. 561/2006. Součástí návrhu Politiky územního rozvoje ČR 2008 je i vyhodnocení jejího vlivu na udržitelný rozvoj území [dle § 32 odst. 2 a § 35 odst. 2 písm. b) stavebního zákona].

V souladu s § 33 odst. (4) stavebního zákona byl zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup návrh politiky územního rozvoje, včetně vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území.

Vzhledem k tomu, že termín pro připomínkování materiálů se kryje s obdobím letních měsíců a dovolených, bylo rozhodnuto o jeho prodloužení z původního termínu 16. září 2008 na nový termín a to do **25. září 2008**. Do tohoto data tedy bude možné uplatnit ze strany veřejnosti připomínky.

Připomínky lze zaslat na MMR, a to na e-mailovou adresu: hajlud@mmr.cz (do předmětu zprávy prosím uvádějte: Politika územního rozvoje).

Kompletní materiál k připomínkování a další informace naleznete na adrese: <http://www.mmr.cz/politika-uzemniho-rozvoje-cr-2008>

Do kompletního materiálu je možné rovněž nahlédnout na sekretariátu odboru územního plánování MMR, Letenská 3, Praha 1.

[Tisková zpráva MMR, 25. 6. 2008. Dostupné na <http://www.mmr.cz/navrh-politiky-uzemniho-rozvoje-cr-2008-k-pripominkovani>]

Řídící a koordinační výbor jednal nad aktuálními tématy v oblasti čerpání fondů EU

Dne 13. června proběhlo v letošním roce první zasedání Řídícího a koordinačního výboru (ŘKV), na kterém byla projednána významná témata jako budoucnost kohezní politiky, předsednictví ČR v Evropské unii a zejména čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU.

Důležitým tématem na programu jednání ŘKV bylo čerpání prostředků z evropských fondů z programového období 2004–2006, které se podle pravidel Evropské komise musí dočerpat do konce letošního roku. Jednotlivé řídicí orgány proto informovaly ŘKV o současném stavu čerpání. Předpokládá se téměř 100% úspěšnost ve vyčerpání alokace do konce roku 2008. Řídící orgány však více než hrozbu nedočerpání finančních prostředků z EU řeší možné přečerpaní v důsledku kurzových rozdílů, které vznikly výrazným posilováním české měny vůči euru. Za tímto účelem bude na příští jednání ŘKV připraven mate-

riál, který se bude touto problematikou speciálně zabývat.

ŘKV na základě návrhu Ministerstva pro místní rozvoj, které je gestorem vyjednávání operačních programů na období 2007–2013, vyzvalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy k urychlení prací na dokončení vyjednávání posledního neschváleného operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace. Tento program poskytne podporu především vysokým školám v oblasti výzkumu a vývoje s vazbou na využití výstupů v oblasti inovací a podnikání.

V rámci prvního letošního zasedání ŘKV byla dále členům výboru prezentována Rámcová pozice České republiky k budoucnosti Kohezní politiky EU a stav příprav českého předsednictví v EU. Prioritní oblasti českého předsednictví byly představeny reprezentantem Úřadu vlády ČR.

Řídicí a koordinační výbor je nejvyšším koordinačním orgánem, který dohlíží na čerpání a využití prostředků z evropských fondů v ČR; v současné době je jeho aktuálním tématem také příprava ČR na předsednictví v EU. Výboru předsedá ministr pro místní rozvoj, členy jsou zástupci jednotlivých řídicích orgánů, sociální partneři, neziskové organizace, zástupci krajů a jako hosté se jednání účastní i zástupci Evropské komise.

[Tisková zpráva MMR, 17. 6. 2008. Dostupné na <http://www.mmr.cz/ridici-a-koordinacni-vybor-jednal-nad-aktualnimi-tematy-v-oblasti-cerpani-fondu-eu>]

Evropská komise pochválila MMR za pokrok v čerpání prostředků ze strukturálních fondů

Vě dnech 29. května a 5. června proběhla již 10. zasedání Monitorovacích výborů Společného regionálního operačního programu (SROP) a Jednotného programového dokumentu pro Prahu pro Cíl 2 (JPD 2), na kterých zástupci Evropské komise pochválili výrazný posun v čerpání prostředků strukturálních fondů v těchto programech.

V rámci 10. zasedání byl členům výborů prezentován mimo jiné průběžný stav realizace obou programů a jednotlivých opatření. Zástupci EK, jakož i ostatní členové ocenili pokročilý stav realizace a proplácní programů SROP a JPD 2, kdy ke dni konání výborů bylo proplaceno na účty konečným příjemcům přes 12,5 mld. Kč. Pochvalu si MMR odneslo i za kvalitu zpracovaných výročních zpráv a za vysokou míru detailu při sledování jednotlivých projektů a opatření. Zpráva bude v nejbližších dnech zaslána k oficiálnímu schválení do Evropské komise a zveřejněna i na stránkách programů SROP a JPD 2 na adrese www.strukturalni-fondy.cz.

Na základě aktuálních informací uvedených během jednání vyčerpaly programy SROP a JPD 2 již takový objem prostředků, díky kterému s vysokou pravděpodobností nehrozí nedočerpání prostředků z rozpočtu EU. Oba programy tak mají vysokou šanci vyčerpat 100 % všech prostředků, které pro ně Evropská unie vyčlenila.

Monitorovací výbor SROP, stejně jako Monitorovací výbor JPD 2, je nejvyšším dozorovým orgánem, který dohlíží na realizaci Společného regionálního operačního programu (SROP) a Jednotného programového dokumentu pro Prahu pro Cíl 2 (JPD 2) a může navrhnout změny vedoucí ke zlepšení realizace programu. V monitorovacích výborech mají své zástupce Evropská komise (EK), zástupci regionů, vybraná ministerstva, neziskové organizace a další partneři.

[Tisková zpráva MMR, 6. 6. 2008. Dostupné na <http://www.mmr.cz/evropska-komise-pochvalila-mmr-za-pokrok-v-cerpani-prostredku-ze-strukturalnich-fondu>]

MMR zahajuje provoz aplikace E-ZAK na zadávání veřejných zakázek

Druhým červnem 2008 zahajuje Ministerstvo pro místní rozvoj ČR provoz aplikace E-ZAK. Jedná se o jednoduchý nástroj na zadávání veřejných zakázek, který umožní realizaci některých úkonů v zadávacím

řízení jednoduchou a transparentní elektronickou formou.

E-ZAK je webovou aplikací, kde pro její provozování na straně uživatele postačí běžný internetový prohlížeč (MS Internet Explorer, Mozilla Firefox apod.) s několika nastaveními, která jsou blíže popsána v uživatelské příručce na úvodní stránce aplikace. Aplikace E-ZAK je provozována na adrese: <https://ezak.mmr.cz>.

Bez přihlášení do systému mají uživatelé z řad veřejnosti k dispozici přehled veřejných zakázek se základními informacemi, případně dodatečnými informacemi a zadávací dokumentací, je-li poskytována neomezeným a přímým dálkovým přístupem. Přihlášením do systému získává uživatel další možnosti v rámci jednotlivých veřejných zakázek, jako např. požádat o zadávací dokumentaci, je-li poskytována na vyžádání, poslat žádost o dodatečné informace, obdržet výzvu v rámci zadávacího řízení aj. Další možnosti uživatel nalezne v příručce.

Mezi hlavní funkce této aplikace k podpoře elektronického zadávání veřejných zakázek patří:

- přehled veřejných zakázek – pro všechny, kteří nejsou v systému registrováni a přihlášení jako uživatelé, poskytuje E-ZAK přehled aktuálních a uzavřených veřejných zakázek od příslušného zadavatele spolu se základními informacemi k veřejné zakázce, případně dokumentací (podle povahy zadávacího řízení),
- poskytování zadávací dokumentace v elektronické podobě – umožňuje poskytnout neomezený a zároveň přímý dálkový přístup k dokumentaci veřejné zakázky a řeší i situaci, kdy je dokumentace poskytována elektronicky na vyžádání,
- správa dodatečných informací k zadávacím podmínkám – systém přijímá elektronické žádosti o dodatečné informace, upozorňuje na ně pověřené osoby, umožňuje odpovídat na tyto žádosti a odpovědi patřičným způsobem, zpětně je redistribuuje a uveřejňuje,

- výzvy dodavatelům – u veřejných zakázek, zahajovaných zasláním výzvy či na základě rámcové smlouvy, obdrží vybraní dodavatelé v rámci systému elektronickou výzvu a zároveň jim je zaslán upozorňovací e-mail s oznámením, že v systému E-ZAK obdrželi zprávu a kde si ji mohou po přihlášení vyzvednout,
- systém interních zpráv – pomocí interního systému zpráv jsou uživatelé (na straně dodavatele či zadavatele) informováni o výzvách, dodatečných informacích a dalších skutečnostech, které se vážou k veřejným zakázkám (o interních zprávách jsou uživatelé informováni e-maily na adresu uvedenou v profilu uživatele),
- správa uživatelů – systém umožňuje pohodlnou správu registrované dodavatelské organizace, k ní přináležejících uživatelských účtů a případně také organizačních jednotek,
- pořizování záznamů o elektronických úkonech – veškeré úkony v systému jsou automaticky archivovány a jednoznačně spojeny s časem a osobou, která operaci uskutečnila.

[Tisková zpráva MMR, 2. 6. 2008. Dostupné na <http://www.mmr.cz/mmr-zahajuje-provoz-aplikace-e-zak-na-zadavani-verejnych-zakazek>]

Závěry z pražského zasedání Světové organizace cestovního ruchu – UNWTO

48. zasedání regionální Komise pro Evropu Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO), které proběhlo ve dnech 15.–16. května 2008, zhodnotilo současné trendy cestovního ruchu v celosvětovém i evropském měřítku a pokrok v implementaci hlavního programu činností pro období 2008–2009.

Mezi stěžejní body programu se zařadila prezentace prioritních oblastí stanovených členy regionální komise pro Evropu. Stejný postup probíhá i u ostatních regionálních komisí UNWTO, souhrnné zprávy budou

přezkoumány Výkonným výborem UNWTO v červnu 2008. Na základě dalších jednání pak vypracuje UNWTO návrh programu činností pro období 2010–2011, který bude předložen ke schválení na XVIII. valném zasedání UNWTO v říjnu 2009. Prioritní oblasti byly určeny na základě dotazníku, který byl zaslán všem členům komise. Dotazník zjišťoval pět hlavních prioritních oblastí každé členské země komise. Průzkumu se zúčastnilo 29 zemí z celkového počtu 46, které jsou platnými členy komise. Vzhledem k těsným rozdílům bylo nakonec stanoveno devět hlavních oblastí:

1. Mezinárodní statistiky cestovního ruchu
2. Makroekonomická analýza cestovního ruchu (TSA)
3. Vzdělávání - rozvoj lidských zdrojů
4. Konkurenceschopnost a vynikající kvalita v turistických destinacích
5. Předpovědi trhu cestovního ruchu: krátkodobé
6. Podpora partnerství soukromého a veřejného sektoru
7. Podpora obrazu a významu cestovního ruchu
8. Environmentální úkoly a cestovní ruch
9. Inovace v cestovním ruchu

Na zasedání byly prezentovány i současné trendy cestovního ruchu:

V roce 2007 bylo zaznamenáno v celosvětovém měřítku rekordních 898 milionů zahraničních turistů, celkově se tak jedná o nárůst v objemu 6 % od roku 1980. Celosvětově byl nejvyšší nárůst zaznamenán na Středním východě, kde meziročně vzrostl počet zahraničních turistů o 13 %. Naproti tomu v Evropě byl oproti pesimistickým očekáváním zaznamenán nárůst o 4 %. Evropu navštívilo v roce 2007 celkem 480 milionů zahraničních turistů, na světovém trhu se tak podílí 53 %. Cestovní ruch byl v roce 2007 podpořen silným růstem světových ekonomik a to zejména novými trhy a rozvíjejícími zeměmi. Statistické výsledky za rok 2007 opětovně potvrdily, že Evropa dlouhodobě patří mezi nejstabilnější regiony na poli rozvoje cestovního ruchu. V návaznosti je třeba zmínit, že Evropa je nejvíce závislá na cestovním ruchu v rámci kontinentu

– 87 % všech zahraničních turistů tvoří samotní Evropané, 6 % tvoří turisté ze Severní a Jižní Ameriky a 4 % se podílí turisté z Asie a oblasti Pacifiku. Na základě analýzy statistických údajů prezentovalo UNWTO prognózu pro rok 2008, která počítá s trvalým, ale mírnějším nárůstem v návaznosti na pomalejší ekonomický růst. Vedle toho bude cestovní ruch v Evropě ovlivněn i rozšiřováním Schengenského prostoru, zavedením měny euro do dalších evropských zemí, plánovanými významnými sportovními a kulturními událostmi v rámci Evropy, dalším oslabováním amerického dolaru a naopak posilováním eura.

[Tisková zpráva MMR, 29. 5. 2008. Dostupné na <http://www.mmr.cz/zavery-z-prazskeho-zasedani-svetove-organizace-cestovniho-ruchu-unwto>]